

**BELEIDSNOTA INTEGRAAL
JEUGDBELEID GEMEENTE
ZUIDHORN 2009-2014**

Opgroeien | Ontwikkelen | Ontspannen

Bijlage II: LIJST MET AFKORTINGEN

AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
BaO	Basisonderwijs
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CWI	Centrum voor Werk en Inkomen
EKD	Elektronisch Kinddossier
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
JC	Jeugdcentrum
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
JOP	Jeugdontmoetingsplek
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
OKZ	Ouder- en Kindzorg
Pravoo	Praktijk voor orthopedagogische en orthodidactische activiteiten
PSZ	Peuterspeelzalen
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
SWgZ	Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn
VIR	Landelijke Verwijsindex Risicjongeren
VIZ	Vrijwillige Inzet Zuidhorn
VO	Voortgezet Onderwijs
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
ZAT	Zorgadviesteam
ZVJG	Zorg voor Jeugd en Gezin

BELEIDSNOTA INTEGRAAL JEUGDBELEID GEMEENTE ZUIDHORN *2009-2014*

Gezondheidsbeleid 2008-2011 is vastgelegd wat de gemeente doet aan het lokaal gezondheidsbeleid. Veel daarvan heeft betrekking op de jeugd: alcohol, overgewicht en psychosociale problematiek.

- **Leerplichtwet en RMC wet:** In de gemeente ziet de leerplichtambtenaar toe op naleving van de leerplichtwet 1969. Uit de leerplichtwet volgen een aantal taken voor gemeenten. De meest in het oog springende is het controleren op onwettig schoolverzuim. Een andere belangrijke taak is het ondernemen van preventieve acties om schoolverzuim tegen te gaan.
Vanaf 2007 geldt een kwalificatieplicht: Jongeren zijn tot hun 18^e jaar verplicht om tenminste een HAVO-, VWO- of MBO2-diploma te halen.
De RMC-wet (Regionale meld- en coördinatiefunctie) bepaalt dat de gemeente iedere voortijdige schoolverlater tot 23 moet registreren. Gemeenten moeten zich inzetten om hen te laten terugkeren in het onderwijs, zodat schoolverlaters alsnog een startkwalificatie behalen.
- **Inkomen: Wet werk en bijstand:** Sinds 2004 kent Nederland de Wet werk en Bijstand (WWB). Uitgangspunt in deze wet is dat iedereen zoveel mogelijk in zijn eigen onderhoud voorziet. Mensen die te weinig inkomsten hebben om in hun levensonderhoud te voorzien, kunnen een bijstandsuitkering krijgen. Zo is voor iedere burger boven de 18 jaar een basisinkomen gegarandeerd.
De hoogte van de bijstand is afhankelijk van ondermeer de van het eigen vermogen, de woonsituatie (alleenstaand, gehuwd/samenwonend) en de leeftijd.
- **Wet op het primair en voortgezet onderwijs:** Vanaf de vijfde verjaardag is een kind leerplichtig. In de wet is omschreven aan welke voorwaarden het onderwijs moet voldoen.

Bijlage I: RELEVANTE WETGEVING

- **Wmo:** Het jeugdbeleid valt onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), sinds 1 januari 2007 van kracht. Doel van de wet is er voor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen kunnen meedoen in de samenleving. In het *Wmo beleidsplan 2007 – 2011* is onder het motto ‘Samen Verbinden’ de visie, missie en doelen van de gemeente Zuidhorn op de tien prestatievelden verwoord. Prestatieveld twee richt zich specifiek op de jeugd, met name op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met opgroei problemen en van ouders met opvoedproblemen.
- **Wet kinderopvang:** De Wet kinderopvang regelt de verantwoordelijkheid voor de kinderopvang. Die wordt gedeeld door ouders, overheid en werkgevers. Als ouders daarom vragen zijn scholen verplicht om aansluiting met de buitenschoolse opvang te organiseren. Onder de wet vallen onder andere dagopvang (0 tot 4 jaar), buitenschoolse opvang (basisschoolleeftijd) en gastouderopvang (opvang van kinderen in de woning van de gastouder of de vraagouder).
- **Wet op de jeugdzorg:** Bij ernstige opgroei- en opvoedproblemen is er voor jongeren tot 18 jaar jeugdzorg. Als jongeren zulke ernstige opgroei- of opvoedproblemen hebben dat ze niet zijn te helpen via de algemene voorzieningen (onderwijs, jeugdgezondheidszorg, maatschappelijk) kan een beroep worden gedaan op de jeugdzorg. De wet jeugdzorg is er ook voor ouders of verzorgers.
- **Wet collectieve preventie en volksgezondheid¹** Wat betreft volksgezondheid zijn gemeenten verantwoordelijk voor de collectieve preventie¹. In de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) zijn de taken en verantwoordelijkheden van gemeenten verdeeld over drie gebieden: collectieve preventie, infectieziektenbestrijding en jeugdgezondheidszorg. In de *Nota Gemeentelijk*

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	6
Samenvatting	8
Uitgangspunten	10
Deel 1: Opgroeien	13
1.1 Centrum voor Jeugd en Gezin	15
1.2 Opvoedingsondersteuning	16
1.3 Gecoördineerde aanpak: Verwijsindex en Elektronisch Kinddossier	18
1.4 Jeugdvoorlichting	20
Deel 2: Ontwikkelen	23
2.1 Doorgaande lijn	24
2.2 Peuterspeelzalen	26
2.3 Uitval voorkomen: Basisonderwijs en Voortgezet Onderwijs	28
2.4 Maatschappelijke stage, vrijwilligerswerk en mantelzorg	30
Deel 3: Ontspannen	32
3.1 Sporten en bewegen	33
3.2 Kinderwerk en Jongerenwerk	35
3.3 Betrokken bij de jeugd	36
3.4 Veiligheid	38
Financiën	41
Bijlagen	
Relevante wetgeving	44
Lijst met afkortingen	46

INLEIDING

Wakker worden, naar school gaan, eten en dan sporten of op een andere manier ontspannen. Een normale doordeweekse dag van een jongere zijn in een paar woorden te beschrijven. Wat heeft de gemeente hier mee te maken? In deze nota jeugd beleid zetten we dat uiteen. De komende hoofdstukken gaan over zaken die ieder kind/jongere raken: zoals onderwijs, gezondheid, sport en ontspanning.

Deze jeugdnota brengt samenhang aan in de verschillende onderwerpen. Het beschrijft de hoofdlijnen van het jeugd beleid van de gemeente Zuidhorn. Waar willen we in de komende vijf jaren op inzetten en hoe gaan we dat doen?

Vóór het opstellen van de nieuwe jeugdnota hebben we alle beschikbare en relevante gegevens op een rij gezet. Het beeld dat daaruit naar voren komt van de jeugd in de gemeente Zuidhorn is positief. Een aantal voorbeelden: weinig kinderen groeien op in armoede, met de gezondheid van de jeugd zit het goed, Zuidhorn is een veilige gemeente en de jeugd is sportief.

In januari 2009 hebben wij onder de jongeren in de leeftijdscategorie 12 tot en met 23 een jeugdpeiling gehouden. Doel van het onderzoek was enerzijds inzicht te krijgen in hoe het met de jongeren in onze gemeente gaat, anderzijds om een zo breed mogelijk inzicht te krijgen in hun wensen en behoeften. De vragen in de peiling besloegen de volle breedte van het jeugd beleid. De resultaten zijn verwerkt in deze jeugdnota.

Onderzoek van het Verwey-Jonker instituut (Kinderen in Tel, 2008) geeft ook het beeld dat het gaat goed met de jeugd¹. Zo goed zelfs

¹ In het onderzoek van het Verwey-Jonker instituut zijn 12 indicatoren gebruikt, die de gehele breedte van het jeugd beleid beslaan. Dit zijn indicatoren op het gebied van Gezondheid, Jeugdcriminaliteit, Jeugdwerkloosheid, Jeugdzorg, Kinderen in achterstandswijken, Kinderen in armoede, Kindermishandeling, Onderwijs, Openbare speelruimte en Tiernermoeders.

Beschikbaar in 2009:
Nog niet beschikbaar in 2010 en verder

	Lasten	Baten	Saldo	
Subsidie SWgZ	217.500		217.500	
Zorgadviesteam	16.000		16.000	
Exploitatie jeugdcentra	107.600	12.000	95.600	
Peuterspeelzaalwerk	133.900	1.800	132.100	
Jeugdgezondheidszorg GGD	284.200	262.800	21.400	
Inc. maatwerkdeel			0	
Realisatie CJG	11.800		11.800	
Peuter in Zicht	12.000		12.000	12.000
Alcoholpreventie	11.500		11.500	11.500
Stevig Ouderschap	11.000		11.000	
Gezinscoach	30.000		30.000	
Brede doeluitkering CJG (wmo deel)		82.300	-82.300	
Weerbaarheidstrainingen	13.000		13.000	
Voorlichting 0-23 gezondheidsprobl.	10.000		10.000	10.000
Elektronisch Kinddossier	13.400		13.400	
Projecten tbv verslavingspreventie	5.000		5.000	
HALT	6.800		6.800	
Vakantiespelweken en nationale speeldag	6.370		6.370	
				6.000 (x2, jeugdpeiling 2011 en 2014)
Jeugdpeiling	0		0	
	890.070	358.900	531.170	
Begrote lasten 2009 totaal gemeente	37.628.800			
	2,4%			

jeugdbeleid gaat om relaties en verbindingen leggen. In het Wmo-beleid is dit kernachtig samengevat met het motto 'Samen Verbinden'. Het jeugdbeleid is nauw verweven met het Wmo-beleid. 'Samen Verbinden' verwoordt zowel de voorgestelde aanpak van het jeugdbeleid, als de relatie die er bestaat tussen jeugdbeleid en de Wmo.

Samenhang, samenwerking en afstemming is niet alleen een kwestie van geld maar vraagt om het creatief omgaan met beschikbare mogelijkheden. We blijven ons inzetten om in de komende jaren de ruimte die we hebben zo optimaal mogelijk te benutten en daarin alle partijen te prikkelen.

dat we na Terschelling en Vlieland de kindvriendelijkste gemeente van de drie noordelijke provincies zijn.

De focus ligt in ons jeugdbeleid niet op het beter scoren dan andere gemeenten, maar op de jeugd in onze gemeente. En gelukkig gaat het met de meeste van hen goed. Op beleidsmatig vlak is er bovendien veel gerealiseerd na het verschijnen van de laatste jeugdnota tien jaar geleden. Toch komen uit de jeugdpeiling ook signalen naar voren dat bepaalde zaken om verbetering vragen. Daarom zetten we onder meer steviger in op betrokkenheid bij- en van de jeugd.

De nadruk ligt de komende jaren op het handhaven van de ingezette lijn en het versterken van de samenhang in het beleid. In deze aanpak komt de verwevenheid van het jeugdbeleid en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) goed tot uiting.

In de opzet van de jeugdnota sluiten we aan bij een doordeweekse dag van jongeren uit onze gemeente. Doorgaans worden zij 's ochtends wakker in een gezin, waarna ze overdag naar school gaan om vervolgens te genieten van de vrije tijd. Wij hebben dit samengevat in drie O's: opgroeien, ontwikkelen en ontspannen. De rol die in deze domeinen is weggelegd voor de gemeente werken we in de komende hoofdstukken uit. Evenwicht is daarin het sleutelwoord: deze nota gaat over gezin, school *en* vrije tijd, we zetten in op preventie *en* handhaving en we richten ons op ouders *en* kinderen, op pasgeborenen *en* op 23-jarigen.

SAMENVATTING

De afgelopen jaren hebben we al veel gerealiseerd. Bovendien gaat het over het algemeen goed met de jeugd in onze gemeente. In het beleid dat we in de nota integraal jeugdbeleid voorstaan, leggen we de nadruk op het handhaven van de ingezette lijn, waarbij specifieke aandacht is voor het versterken van de samenhang in het beleid.

Naar aanleiding van signalen vanuit de jeugd zetten we steviger in op de betrokkenheid bij en van de jeugd. In het beleid worden verbindingen gelegd met andere onderdelen van het Wmo-beleid (sport-, gezondheid- en onderwijsbeleid, vrijwilligerswerk, mantelzorg). De integrale aanpak komt ook tot uiting doordat het beleid is gericht op iedereen tussen de 0 en 23 jaar.

Het preventief jeugdbeleid is rondom drie domeinen opgebouwd (*opgroeien, ontwikkelen, ontspannen*). Per domein zijn de ontwikkelingsvoorwaarden benoemd waaraan we moet voldoen om in onze missie te slagen. De gemeente heeft hierin een voorwaardenscheppende rol.

Opgroeien

Voor het *opgroeien* ligt de verantwoordelijkheid van de gemeente en de professionele instellingen bij het ondersteunen van ouders in hun opvoedingstaak en het bijdragen aan de fysieke en geestelijke gezondheid van de jeugd. Daartoe worden kinderen en jongeren ook zelf aangesproken om hun verantwoordelijkheid te nemen. De beoogde versterkte integraliteit van het beleid komt het duidelijkste tot uitdrukking in een gecoördineerde aanpak van hulpverlening (Centrum voor Jeugd en Gezin) en het afstemmen van de (voorlichtings)activiteiten.

Ontwikkelen

De voorwaardenscheppende rol van de gemeente bij *ontwikkelen* is het doorontwikkelen van de doorgaande lijn. Om talent te ontwikkelen is de inzet van professionals nodig. Het maximale er uit halen vraagt tegelijkertijd aan de achterkant een structuur waarmee achterstanden, uitval, verzuim, en andere problematiek het hoofd wordt geboden. Met een gecoördineerde aanpak van de betrokken

FINANCIËN

In de voorgaande pagina's is uitgewerkt welke doelen wij onszelf stellen in de komende jaren. Deze paragraaf dient als financiële uitwerking. In het overzicht (zie pagina 21) staan de activiteiten voor de komende jaren genoemd die specifiek behoren tot het jeugdbeleid. Per activiteit is aangegeven welke kosten hieraan verbonden zijn. Veel van deze middelen zijn structureel beschikbaar.

In 2009 is met het jeugdbeleid € 890.070 gemoeid. Dit is 2,4% van de totaal begrote gemeentelijke uitgaven 2009.

Voor een aantal activiteiten geldt dat er vanaf, of na 2010 middelen vrijgemaakt moeten worden. Ook dit is in het overzicht meegenomen. Dit betreffen: het structureel inzetten van middelen voor de cursus Peuter in Zicht, alcoholpreventie, projecten voor gezondheidsproblemen en het uitvoeren van een jeugdpeiling. De voorgestelde mini-conferenties willen we onderdeel uit laten maken van de activiteiten die het jongerenwerk van de SWgZ organiseert en vragen geen extra middelen.

Onze lijn is dat we de middelen die nu voorhanden zijn, gedurende de nieuwe beleidsperiode willen handhaven. Bij de voorjaarsnota willen we bovendien inzetten op extra middelen voor het vaker openstellen van de jeugdcentra (zie §3.2). Hiermee zijn zo'n € 15.000 aan extra middelen gemoeid.

In andere aanpalende beleidsvelden zoals sport-, onderwijs-, gezondheidsbeleid, inkomensbeleid, vrijwilligerswerk en mantelzorg en het speelplaatsenbeleid worden ook activiteiten en voorzieningen gerealiseerd die betrekking hebben op de jeugd. In deze jeugdnota zijn deze activiteiten aangestipt. De financiële uitwerking laten we buiten deze paragraaf. De in deze jeugdnota ingezette koers vragen voor die beleidsvelden geen nieuwe of intensivering van activiteiten.

Deze nota begon met de opmerking dat een versterkende samenhang in het beleid ons belangrijkste doel is voor de komende jaren. Het

Wij willen:

- dat jongeren zich niet onveilig hoeven te voelen in onze gemeente. Daarom zetten we in op het reduceren van onveiligheidsgevoelens door de sociale veiligheid te bevorderen. Dit bereiken we door:
  - a. Voor de in de jeugdpeiling als onveilig bestempelde plekken medio 2009 bepalen wat er verbeterd kan worden.
- overlastsituaties bestrijden. Dit bereiken door:
  - a. Handhaving van het in 2008 ingevoerde alcoholverbod in de kom Zuidhorn;
  - b. Aandacht en inzet van de politie voor plekken waar jongeren met rondhangen overlast veroorzaken (geluidsoverlast, vervuiling).
  - c. Regelmatig overleg met politie, jongerenwerkers, leerplichtambtenaren over risicosituaties (jeugdpreventieoverleg).
- een plek geven aan, en het er bij betrekken van hangjongeren, door:
  - a. De huidige JOP's in stand te houden;
  - b. Actief vindplaatsgericht werken

partijen, een goede overdracht tussen schakels in de doorgaande lijn en het vroegtijdig wegwerken van achterstanden wordt die structuur vormgegeven.

Ontspannen

Tenslotte is formuleren we de doelen die we onszelf stellen om de jeugd voldoende mogelijkheden te bieden om te *ontspannen*. Een veilige omgeving is daarvoor een belangrijke voorwaarde. Wij willen als gemeente sterk inzetten op het stimuleren van sporten en bewegen in verenigingsverband en in de openbare ruimte. Ook willen we voldoende activiteiten voor de jeugd. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor het kinder- en jongerenwerk van de Stichting Welzijn gemeente Zuidhorn. Een speerpunt is de komende jaren steviger inzetten op de betrokkenheid bij- en van jeugd.

UITGANGSPUNTEN

Begripsbepaling

In nota spreken we afwisselend over 'kinderen', 'jongeren' en 'de jeugd'. Onder jeugd valt iedereen tussen de 0 en 23 jaar. Onder kinderen scharen wij de jeugd jonger dan 12 jaar. De jeugd ouder dan 12 noemen wij jongeren.

Missie

Onze missie is er aan bijdragen dat kinderen en jongeren opgroeien tot jongvolwassenen die midden in het leven staan, goed zijn voorbereid op de toekomst en tevreden kunnen terugkijken op hun jeugd in onze gemeente.

De primaire verantwoordelijkheid in de ontwikkeling van de jeugd ligt niet bij de overheid, maar bij het gezin. Daarnaast is een belangrijke rol weggelegd voor scholen, kerken en verenigingsleven. Het in 1999 verwoorde uitgangspunt dat 'opvoeding en ontwikkeling van jeugdigen primair de verantwoordelijkheid zijn van de ouders, daarna en daarnaast van de sociale verbanden waarin kinderen en jongeren leven' gaat nog steeds op.

De gemeente heeft een voorwaardenscheppende taak. Die uit zich in het streven een jeugd vriendelijke gemeente te zijn. Alle kinderen en jongeren moeten kunnen rekenen op ruimte, betrokkenheid, veiligheid en ondersteuning waar nodig.

De gemeente heeft in het jeugd beleid een voorwaardenscheppende rol en zet samen met de betrokken partners de koers uit. Samen met hen willen we bereiken dat de jeugd goed wordt voorbereid op hun toekomst. Als uitgangspunt geven waarden als respect, betrokkenheid en verantwoordelijkheid² daarin de richting aan.

---

² Wmo-beleidsplan Zuidhorn 2007-2011

waar veel hangjongeren rondhangen. Dit laatste vraagt om meer aandacht. We willen graag nader onderzoeken waar dit speelt. Dit kan worden meegenomen in een nieuwe veiligheidsmonitor.

Waar de jeugd zich aan stoort, of aanwijst als een bron van onveiligheid, stemt opvallend genoeg in grote mate overeen met de overlast die inwoners in sommige gevallen zeggen te ervaren door jeugd. Volwassenen storen zich vooral aan rondhangende groepen jongeren, overlast na horecabezoek en vervuiling (rond laten slingeren van rommel). In het reduceren van alle vormen van overlast is er een taak voor zowel de gemeente, de politie als het jongerenwerk.

Wij willen de jeugd het recht niet ontzeggen rond te hangen, mits dit gebeurt zonder overlast en op hiervoor toegestane plekken. In de afgelopen jaren hebben wij veel geïnvesteerd in de jeugd ontmoetingsplekken (JOP's). Dit heeft geresulteerd in hangplekken in Grijpskerk, Kommerzijl, Lauwerzijl, Visvliet, Aduard en Zuidhorn. Met de JOP's geven we jeugd een eigen plek in hun dorp. Met de ligging houden we zoveel mogelijk rekening met consequenties voor overlast voor omwonenden. Rondhangen op schoolpleinen en het achterlaten van bijvoorbeeld gebroken glas, rondslingerende blikjes en wietzakjes is ontoelaatbaar. Als dit gebeurt wordt de jeugd hierop aangesproken.

In een aantal gevallen is het in het bijzonder gewenst dat we op jongeren afstappen, het zogenaamde vindplaatsgericht werken. Wij signaleren in de gemeente Zuidhorn regelmatig overlast dat ontstaat waar groepen jongeren in het openbaar samen hangen (zie bijv. Veiligheidsmonitor 2007). Voor die jongeren is het belangrijk dat ze worden benaderd door iemand die naar hen luistert. Hierin ligt een rol voor het jongerenwerk: om initiatief te nemen in het contact met jongeren, een relatie op te bouwen met hen en die in stand te houden. De jongerenwerker heeft als taak naar hen te luisteren maar ook om jongeren aan te spreken op hun gedrag. Bij overlast, overmatig alcoholgebruik en meervoudige problemen wordt in samenwerking met de politie naar oplossingen gezocht.

Wij willen:

- Wij willen zo breed mogelijk onze aandacht richten op en in contact komen, met alle jeugd. Dit bereiken wij door:
  - a. het blijven organiseren van een jaarlijkse dorpenronde;
  - b. internet in te zetten om van gedachten te wisselen met de jeugd;
  - c. de jongerenpeiling in 2011 en 2014 te houden;
  - d. regelmatig contact met de jeugdwerkers van de SWgZ en de jeugdwerkers van de kerken;
  - e. de ontwikkeling van een digitale nieuwsbrief die een aantal keren per jaar wordt verzonden;
  - f. Hieraan verbonden wordt het in samenwerking met de SWgZ organiseren van jaarlijks tenminste twee miniconferenties en activiteiten waarmee praktisch uitvoering wordt gegeven aan wat de jongeren belangrijk vinden (zoals bijvoorbeeld vuil opruimen).

■ 3.4 Veiligheid

Veiligheidsproblemen en delicten als geweld, vandalisme en hardnekkige overlast, komen in de gemeente Zuidhorn minder voor dan in andere gemeenten. Criminaliteitscijfers¹⁴ wijzen uit dat de gemeente Zuidhorn gemiddeld genomen weinig jonge delinquenten heeft. En als er wat gebeurt, heeft de politie een goed zicht op de jongeren die dreigen af te glijden.

Onze insteek is dat geen jongere/kind zich onveilig hoeft te voelen in onze gemeente. Nu is het zo dat 15% van de ouders hun kinderen soms niet toestaat ergens naar toe te gaan, omdat het niet veilig zou zijn (Veiligheidsmonitor 2008, Regiopolitie Groningen). Ook jongeren geven aan in een aantal gevallen zich niet veilig te voelen: op slechtverlichte plekken (veelal parken), op de stations en op plekken

¹⁴ Zie voor een goed overzicht: www.jeugdinformatiegroningen.nl

Visie

De taken van de gemeente liggen in het creëren van optimale voorwaarden zodat kinderen zich goed kunnen ontwikkelen. Als een kind of jongere gezond, veilig, actief kan opgroeien en goed voorbereid is op de toekomst³, wordt aan die voorwaarden voldaan.

Noodzakelijk is de inzet van goed toegeruste professionals en ouders die hun verantwoordelijkheid nemen. Ouders mogen er vanuit gaan dat hen in de opvoedingstaak ondersteuning wordt geboden. De inspanningen van ouders en professionals zijn van beslissend belang voor het al dan niet behalen van succes.

Wij willen een evenwichtig beleid dat zich uitstrekt over alle levensfasen, gericht op alle jeugd en dat rekening houdt met de verschillende leefomgevingen waarin de jeugd zich beweegt. Ons beleid is op drie voorwaarden gebaseerd:

- *wij richten ons op iedereen tussen de 0 en 23 jaar*
- *wij werken aan één doorgaande lijn*
- *het beleid is voornamelijk preventief van aard*

Wij staan kortom een integrale aanpak voor: veelzijdig, samenhangend, doorlopend en in samenwerking met relevante partijen.

Doelen

De uitwerking van de missie en visie vindt zijn weerslag in de doelen die we onszelf stellen. In de komende hoofdstukken zijn die doelen concreet benoemd: wat gaan we doen, wanneer, en hoe.

We willen een gemeente zijn waar de omstandigheden waar de jeugd in opgroeit zo optimaal mogelijk zijn. Aan de voorwaarden waaraan we moeten voldoen, wijden we steeds een paragraaf die we afsluiten met de doelen voor de komende vijf jaar.

³ Ontwikkelingsvoorwaarden genoemd in Gezinsnota ministerie van Jeugd en Gezin.

Wetgeving

Wetgeving bepaalt mede de kaders van het jeugdbeleid. Hieronder volgt een kort overzicht van wetgeving waarbinnen het gemeentelijk jeugdbeleid zich afspeelt. Dit zijn:

- de Wet maatschappelijke ondersteuning;
- de Wet Kinderopvang;
- de Wet op de jeugdzorg;
- de Wet Collectieve preventie en volksgezondheid;
- de Leerplichtwet en de Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Wet;
- de Wet Werk en Bijstand.
- Wet op het primair en voortgezet onderwijs.

Een uitleg van de verschillende wetten vindt u in de bijlage van deze jeugdnota.

geven om van hun betrokkenheid blijf te geven, door naar ze te luisteren en belangstelling voor jongeren te tonen.

Hiervoor staan ons verschillende middelen ter beschikking. In het dagelijkse contact met de jeugd is de belangrijkste rol weggelegd voor het jongerenwerk. Wij vinden het belangrijk wij niet alleen met de jongerenwerkers van de SWgZ contact hebben, maar ook met die van de verschillende kerken contact te hebben. Het periodiek uitvoeren van een jeugdpeiling geeft een goed breed en evenwichtig beeld van de hele jeugd en ontwikkelingen die spelen. Om ons op de hoogte te stellen van waar de jeugd zich mee bezighoudt gaan we door met de dorpenrondes. Een internetforum is een middel om ook digitaal in contact te komen met jongeren.

Het contact met jongeren is belangrijk, maar bovenal is het belangrijk dat de jeugd weet dat de gemeente wat met hun mening doet. De stappen die we ondernemen naar aanleiding van signalen die we krijgen van de jeugd, bijvoorbeeld de maatregelen om de sociale veiligheid te vergroten, moeten we daarom voldoende aandacht geven.

hen een taak is actief relaties aan te gaan met kinderen, jongeren en ouders, maar ook af te stemmen en te overleggen met andere partijen die zich met kinderen en jongeren bezighouden. Het samen optrekken van de SWgZ, Stichting Kinderkwartier en de diverse scholen en rekening te houden met de hele leefwereld van jongeren biedt legio mogelijkheden elkaar te versterken.

Wij willen:

- dat er genoeg te doen is voor de jeugd. Dit bereiken we door:
  - a. bij te dragen aan de exploitatie van jeugdcentra in Aduard, Grijskerk, Oldehove en Zuidhorn
  - b. de jeugdcentra vanaf 2010 vaker open te stellen;
  - c. heldere afspraken te maken over de invulling en breedte van de door het jongerenwerk georganiseerde activiteiten;
  - c. subsidiëring van kinderactiviteiten, zoals de vakantiespelweek, de Kidsweek in Zuidhorn en de straatspeeldag.

■ 3.3 Betrokken bij de jeugd

In de komende jaren willen we nadrukkelijk inzetten op het verbeteren van het contact tussen de gemeente en jongeren. Hierin schieten wij volgens jongeren te kort: slechts 10 procent van de jongeren vindt dat de gemeente voldoende naar hen luistert. Het merendeel heeft hierover geen mening (70%) of is van mening dat de gemeente niet luistert (20%).

Het verbeteren van het contact met de jeugd en het vergroten van de zichtbaarheid van de gemeente zijn speerpunten voor de komende jaren. Die kansen om de jeugd te bereiken willen wij op verschillende manieren benutten. Dat vraagt in eerste instantie een betrokken houding van ons als gemeente. Wij willen meerdere manieren aangrijpen om in contact te komen met de jeugd en te weten komen wat er bij hen leeft. Bovendien willen wij jongeren de mogelijkheid

DEEL 1: OPGROEIEN

Deze nota is opgebouwd uit drie delen: opgroeien, ontwikkelen en ontspannen. Dit eerste hoofdstuk gaat over opgroeien: kinderen en jongeren die ouder worden en zich ontwikkelen in mentaal en fysiek opzicht. Opvoeding, waarin kinderen wordt bijgebracht wat nodig is om goed te kunnen functioneren (als persoon en in de samenleving), maakt daar onderdeel van uit.

Er zijn veel onderzoeken gedaan naar de opvoeding van kinderen in Nederland. Het beeld dat hieruit naar voren komt is positief⁴: de Nederlandse opvoeding loopt in het algemeen goed. Maar in een aantal gevallen bestaat een verhoogde kans op ernstige tot zeer ernstige problemen. Ook in de gemeente Zuidhorn zijn er gezinnen waarbij dat risico bestaat⁵. Maar de algemene opinie van jongeren over hun opvoeding is positief⁶: 90% van de jongeren in onze gemeente ervaart de band met hun ouders als (zeer) goed. De betrokkenheid van de ouders bij hun kinderen wordt met het cijfer 8,0 beoordeeld.

Visie

Hoe een kind of jongere opgroeit, is voor een zeer belangrijk deel afhankelijk van de opvoeding die het ontvangt. Een goede thuissituatie met goed toegeruste ouders is voorwaarde nummer 1 voor een goede ontwikkeling. De opvoeding wordt thuis gedaan, maar tegelijkertijd is de sociaal maatschappelijke omgeving van belang. Daarin heeft de gemeente een belangrijke taak. Alle ouders en kinderen in de gemeente Zuidhorn kunnen op actieve

⁴ Zie voor een goed overzicht: 'Helpen bij opgroeien en opvoeden: eerder, sneller en beter' Inventgroep, 2005

⁵ In 2007 zijn volgens de indicatie van stichting JGZ 119 van de 990 (12%) kinderen (0-4 jr) uit Zuidhorn die geregistreerd staan bij stichting JGZ, risicokinderen ('kinderen uit gezinnen waar de balans tussen draagkracht en draaglast uit evenwicht is'). Volgens inschattingen van de JGZ groeien 14 kinderen van 990 geregistreerden op in een multiprobleem gezin. Bron: *Risicokinderen en multiprobleemgezinnen in de provincie Groningen 2007*, www.cmo Groningen.nl, cijfers op basis van *Jaarverslag 2007, Thuiszorg Groningen, Stichting Jeugdgezondheidszorg Groningen*

⁶ Dit betreffen de resultaten van de in 2009 gehouden jeugdpeiling.

ondersteuning rekenen.

Doel

Het doel is voor de komende jaren de lijnen uit te zetten waarmee we optimale voorwaarden creëren voor de omgeving waarin kinderen opgroeien. In dit hoofdstuk richten we ons voornamelijk op het onderdeel preventief jeugdbeleid.

Aanpak

Het beleid voor opgroeien heeft vijf uitgangspunten:

- **algemeen en curatief:** zowel de naar schatting 10% (waarvan +/- 5% meer problematisch) van de jongeren waarmee het niet goed gaat, maar ook de andere 90% verdienen onze aandacht;
- **advies, hulp en informatie** geven aan ouders, als zij daarom vragen, of als de situatie daar om vraagt (§ 1.1 en § 1.2);
- **zicht op de ontwikkeling:** zo optimaal mogelijk zicht houden op de ontwikkeling van jongeren (§ 1.3);
- **afstemming:** een goed gecoördineerde aanpak door hulpverlenende instanties (§ 1.3);
- **stimuleren:** jongeren bewegen tot gezond gedrag (§ 1.4).

In de komende vier jaar vragen nieuwe ontwikkelingen zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin, de Verwijsindex en het Elektronisch Kinddossier onze aandacht. Daarnaast blijven we inzetten op opvoedingsondersteuning en activiteiten ter bevordering van de gezondheid van jongeren. De aandacht in deze paragraaf ligt hoofdzakelijk op opvoedingsondersteuning en gezondheid (psychosociaal en fysiek).

■ 3.2 Kinderwerk en Jongerenwerk

In het contact met de kinderen en jongeren in onze gemeente is een belangrijke rol weggelegd voor de jongerenwerkers van de SWgZ. Het jongerenwerk van de SWgZ heeft twee doelgroepen: kinderen (basisschoolleeftijd) en jongeren (12 jaar en ouders).

Voor de eerste categorie worden activiteiten organiseren de jongerenwerkers activiteiten als de vakantiespelweek en de straatspeeldag. Het organiseren van activiteiten voor de jongere jeugd is van groot belang. Voor wat betreft de jongere jeugd slagen de jongerenwerkers er vaak wel in om ouders bij de activiteiten te betrekken. Bij oudere jeugd gaat dat doorgaans moeilijker. Door al vroeg een band met ouders op te bouwen kan daar in de toekomst verandering in komen, zodat ook jongeren en het jongerenwerk kunnen profiteren van vergrote ouderbetrokkenheid.

Voor de oudere jeugd worden tal van verschillende activiteiten georganiseerd en zijn er vier jeugdcentra (JC's): in Aduard, Grijpskerk, Oldehove en Zuidhorn. Hier worden activiteiten georganiseerd en heeft de jeugd een plek om zelf dingen te ondernemen. Ook worden de jongeren begeleid om zelf activiteiten te organiseren. De JC's vervullen een belangrijke sociale functie in de vrije tijdsbesteding van veel jongeren.

Het doel van het jongerenwerk is jongeren actief bij te staan in hun ontwikkeling, zodat ze uitgroeien tot zelfstandige volwassenen die midden in de samenleving staan. Met de SWgZ willen we in de komende jaren goede afspraken maken over de invulling en breedte van de activiteiten. Hierbij willen we ook de resultaten van de jongerenpeiling betrekken. Randvoorwaarden die wij van groot belang achten voor het jongerenwerk zijn: betrokken jongerenwerkers, handhaven van de vier jeugdcentra, het erbij betrekken van de jeugd en ouders, het organiseren van activiteiten en het vindplaatsgericht werken.

Van het kinderwerk en jongerenwerk wordt gevraagd dat zij integraal werken en midden in de samenleving staan. Dit betekent dat er voor

Samenwerking tussen sport, onderwijs, welzijn, kinderopvang, jongerenwerk, biedt grote kansen voor kinderen en ouders (overzichtelijke dagindeling) maar ook voor professionals (mogelijkheid van combinatiefuncties).

Tenslotte willen we in de openbare ruimte kwalitatief goede, voldoende en goed gelegen mogelijkheden bieden voor de jeugd waar zij kunnen spelen, sporten of bewegen. Belangrijk is dat de voorzieningen die wij voor de jeugd realiseren aansluiten op hun behoeften. Hiervoor is het nodig dat wij jeugd betrekken bij de ontwikkeling van nieuwe speelvoorzieningen. Bovendien willen we een goede ligging van de voorzieningen in de dorpen.

Sporten:

- geeft ontspanning;
- zorgt er voor dat je je goed voelt;
- is belangrijk voor de kennismaking met normen en waarden;
- zorgt er voor dat je je energie op een positieve manier kwijt kunt;
- draagt bij aan de weerbaarheid en is een goed middel tegen verveling;
- is een goede manier om in contact te komen met anderen;
- draagt bij aan het sociale leven in de dorpen;
- zorgt voor betere schoolprestaties
- is leuk om te doen;
- reduceert overgewicht.

Wij richten ons in de komende jaren op:

- de jeugd prikkelen om te gaan/blijven sporten, bij voorkeur zo jong mogelijk;
- inzetten op de samenhang tussen sport, onderwijs, jongerenwerk, kinderopvang en de buurt;
- voldoende, kwalitatief goede, en voor een ieder goed gelegen en goed bereikbare speel- en sportvoorzieningen.

De uitvoering van dit onderdeel valt onder respectievelijk het sport- onderwijs- en speelplaatsenbeleid.

■ 1.1 Centrum voor Jeugd en Gezin

Een ontwikkeling die de komende jaren in het bijzonder onze aandacht vraagt is de inrichting van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

In 2011 moeten alle gemeenten beschikken over een CJG: een herkenbaar en laagdrempelig inlooppunt waar (aanstaande) ouders, kinderen, jongeren en professionals met al hun vragen over opgroeien en opvoeden terecht kunnen. Het Centrum voor Jeugd en Gezin richt zich in eerste instantie op preventie: het voorkomen van problemen tijdens het opgroeien.

Binnen het CJG gaan verschillende hulpverleningsinstanties (zoals de GGD, Bureau Jeugdzorg, maatschappelijk werk, e.d.) samenwerken om tot een sluitende aanpak in de jeugdketen te komen. Daartoe worden onder andere afspraken gemaakt over de coördinatie van zorg: wie is verantwoordelijk voor de totale hulpverlening aan het kind en/of het gezin en zorgt tevens voor de afstemming tussen de overige betrokken hulpverleners?

Ook het onderwijs en andere bij jeugd betrokken partijen worden aangesloten op het Centrum voor Jeugd en Gezin. Op die manier creëren we een voorziening waar alle relevante informatie bij elkaar komt en gedeeld kan worden.

Begin 2008 zijn wij met de gemeenten Grootegast, Leek en Marum begonnen met de voorbereidingen voor de inrichting van de gemeentelijke CJG's. Wij streven ernaar om in 2010 in elk van de vier Westerkwartiergemeenten een CJG te openen. In 2009 werken we daartoe nog een aantal zaken uit. Zo moet per gemeente minimaal één fysieke toegang worden gerealiseerd en telefonische en digitale bereikbaarheid worden geregeld. We moeten afspraken maken met de partijen die betrokken zijn bij het CJG, over hun aansluiting op het CJG, de manier van signaleren en de coördinatie van zorg, we moeten onderzoek doen naar de behoefte van kinderen, jongeren, (aanstaande) ouders en professionals wanneer het gaat om advies en ondersteuning en het hulpverleningsaanbod

moeten – zowel kwantitatief als kwalitatief – onder de loep nemen. Ook na de start in 2010 zetten we in op de (door)ontwikkeling van de CJG-voorziening.

Over de exacte invulling en opzet van het Centrum voor Jeugd en Gezin wordt in 2009 een separaat advies uitgebracht aan de raad.

■ 1.2 Opvoedingsondersteuning

Opvoeden is voor de meeste ouders leuk en iets wat hen goed afgaat. Als ouders toch tegen vragen aanlopen waar ze het antwoord niet meteen op hebben, is het handig in contact te komen met andere ouders of het advies te kunnen vragen aan een professional. Hier moeten alle ouders in de gemeente Zuidhorn op kunnen rekenen: van ouders die de opvoeding goed afgaat tot de ouders waar de problemen in het gezin zich opstapelen.

Multi-problematiek binnen gezinnen komt ook in de gemeente Zuidhorn voor⁷. In het gezondheidsbeleid van de gemeente zetten we in op de gecoördineerde aanpak van complexe en meervoudige problematiek. In de afgelopen jaren hebben we die gezinnen ondersteund, bijvoorbeeld door de inzet van een gezinscoach. Deze biedt ouders de structuur zelf weer de regie in handen te nemen. De hulp van de gezinscoach voorziet in een grote behoefte.

Wij richten ons in preventieve zin ook op alle ouders die bij de opvoeding geen problemen ondervinden. Ook deze doelgroep heeft behoefte aan advies en/of informatie, bijvoorbeeld in het CJG. Om alle ouders te bereiken zetten wij in op laagdrempelige activiteiten met een positieve insteek, waar ouders wat aan hebben, en waaruit de betrokkenheid van de gemeente spreekt. De organisatie van een tweejaarlijkse peutermarkt, waarbij aanbieders en ouders elkaar in

⁷ Van de 64 meldingen afkomstig uit Zuidhorn in het OGGZ-netwerk hadden in 2008 ongeveer 30 betrekking op onder andere opvoedingsproblematiek. De ervaring van het OGGZ-netwerk leert dat die problematiek vaak samenhangt met zaken als bijvoorbeeld financiële problemen en psycho-sociale problematiek.

- **Actief en betrokken:** De jeugd er bij betrekken door hen actief te benaderen en op hen afstappen, sporten en bewegen stimuleren, genoeg activiteiten, betrokkenheid van jeugd aangrijpen (§3.1, §3.2).
- **Jeugdvriendelijke openbare ruimte:** veilige dorpen waar genoeg te doen is, met goede vrije tijdsvoorzieningen voor de jeugd, waarin de jeugd van alle leeftijden een plek heeft en anderen kan ontmoeten.

■ 3.1 Sporten en bewegen

Sporten en bewegen leveren een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen. De voordelen van voldoende sporten en bewegen zijn groot. Sporten is een succesvol middel om preventief in te zetten bij zaken als gezondheid, veiligheid en persoonlijke ontwikkeling.

Om de kracht van sport optimaal te benutten, zijn onze doelen kinderen te prikkelen vroeg te beginnen met sporten en, waar mogelijk, een relatie te leggen tussen sport en andere aangrenzende beleidsdoelen. Tenslotte willen we in de openbare ruimte voldoende mogelijkheden bieden om te kunnen spelen, sporten en bewegen, passend bij de behoefte van de jeugd die verschillend is per leeftijd.

Veel kinderen en jongeren in onze gemeente zijn lid van een sportvereniging. Dat niveau willen in de komende jaren vasthouden. Sportverenigingen kunnen op ondersteuning rekenen: financieel (als zij sportkennismakingsactiviteiten organiseren), maar ook door het onder de aandacht brengen van sportvereniging bij kinderen.

Het tweede doel is een verbinding te leggen tussen sportvoorzieningen en andere maatschappelijke voorzieningen, om samenhang te creëren en een doorlopend aanbod in de dagindeling aan kinderen te kunnen bieden. Het meest treffende voorbeeld hiervan is de Brede School, waarbij in de ontwikkelingen onderwijs en sport op elkaar afgestemd worden. Het gaat hierbij niet alleen om de fysieke bundeling van voorzieningen, maar om een netwerk van voorzieningen waarin activiteiten op elkaar afgestemd worden.

DEEL 3: ONTSPANNEN

‘Door afleiding tot rust komen’, is de uitleg die Van Dale geeft aan ontspannen. Die afleiding kan voor iedere jongere verschillend zijn. Ze kunnen zich rustig en actief ontspannen. Kinderen hebben andere behoeften dan jongeren. Dit hoofdstuk gaat over de afleiding die er is voor jongeren in onze gemeente. Dit onderwerp heeft nauwe samenhang met de leefbaarheid in de verschillende kernen. Voor een plattelandsgemeente zijn er in de gemeente Zuidhorn veel goede voorzieningen waar de jeugd gebruik van kan maken: zoals speelplaatsen, kerken, jeugdcentra, muziekonderwijs, bibliotheken, zwembaden, hangplekken, gymzalen en sportgelegenheden. Een hele belangrijke rol is weggelegd voor verenigingen. Zo’n 86% van de jongeren geeft aan lid te zijn van een vereniging¹³.

Visie

De persoonlijke ontwikkeling gaat door in de vrije tijd. De gemeente heeft als taak voorwaarden te creëren zodat alle jeugd (van kinderen tot jongeren) voldoende passende mogelijkheden heeft zich actief of rustig, lichamelijk en geestelijk te kunnen ontspannen.

Doel

Voor alle jeugd willen we voorzieningen, activiteiten en omstandigheden realiseren die zoveel mogelijk aansluiten bij hun behoeften. We willen dat er voor de jeugd van alle leeftijden genoeg te doen is om op een positieve manier invulling te geven aan hun vrije tijd. Daarbij is een activerende rol weggelegd voor het kinder- en jongerenwerk van het SWgZ.

Aanpak

In dit hoofdstuk richten we ons op de hoofdlijnen in het beleid. Het beleid dat wij voorstaan heeft twee uitgangspunten:

---

¹³ Met name het lidmaatschap van sportverenigingen is populair onder jongeren in onze gemeente. Uit de jeugdpeiling komt naar voren dat 60% van de jongeren tussen de 12 en 23 jaar lid is van een sportvereniging.

het gemeentehuis ontmoeten, is daar een goed voorbeeld van. Een ander voorbeeld is Peuter in Zicht. Tien groepen van ouders hebben in 2007 in cursusverband gezamenlijk gesproken en advies gekregen van de wijkverpleegkundige over de opvoeding van hun peuters. Als uit een door de ouders ingevulde vragenlijst blijkt dat ouders vragen hebben, of onzeker zijn over de opvoeding, is er voor hen de mogelijkheid van de cursus Stevig Ouderschap. We komen dan uit bij de lichtpedagogische hulpverlening. De cursus bestaat uit zes gesprekken en is bedoeld voor ouders met een kind van 0 tot anderhalf jaar.

In de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin kijken we nader naar het bestaande aanbod van opvoedingsondersteuning. Eventuele lacunes zullen we dan invullen.

Tenslotte willen we doorgaan met oudercursussen die de doelen van deze jeugdnota ondersteunen. Onze visie is dat we pas iets bereiken als we zaken benaderen in het perspectief van de opvoeding. Hierbij is het belangrijk dat ouders zelf gemotiveerd zijn deel te nemen aan de geboden mogelijkheden.

Wij willen:

- ouders in de gemeente Zuidhorn ondersteunen bij de opvoeding als ze dat willen. Dit doen we door:
  - a. een fysieke voorziening te faciliteren waar ouders en kinderen met hun vragen over opvoeden en opgroeien terecht kunnen;
  - b. het mede-organiseren van een tweejaarlijkse peutermarkt;
  - c. het subsidiëren van cursussen die tot doel hebben ouders te ondersteunen in hun opvoedingstaak, zoals Stevig Ouderschap en Peuter in Zicht.
  - d. indien van toepassing het bieden van lichtpedagogische hulpverlening.
- multi-problem gezinnen de mogelijkheid bieden om de grip op het leven terug te krijgen. Dit bereiken we door:
  - de inzet van de gezinscoach en bureau Jeugdzorg

■ 1.3 Gecoördineerde aanpak: Verwijsindex en Elektronisch Kinddossier

In de doorlopende lijn wordt een gecoördineerde aanpak meer en meer belangrijk. Om te voorkomen dat instanties langs elkaar heen werken of dat informatie blijft liggen bij één partij, wordt in de komende jaren ingezet op de ontwikkeling van een Elektronisch Kinddossier en van een Verwijsindex. Deze digitale toepassingen zijn bedoeld voor respectievelijk de zorgcoördinatie en het delen van informatie in de zorgketen.

Verwijsindex: 'Zorg voor Jeugd'

In de hulpverlening aan jeugd worden instanties regelmatig geconfronteerd met twee problemen. Ten eerste komt het regelmatig voor dat instanties niet van elkaar weten dat zij beide betrokken zijn bij de begeleiding van een kind. Ten tweede is het zo dat er verschillende instanties signalen ontvangen over hetzelfde

Vrijwillige Inzet Zuidhorn willen we in de komende jaren werken aan een goede uitvoering van de maatschappelijke stage.

Ook de jongerenwerkers hebben een belangrijke rol in het enthousiasmeren van jongeren voor het vrijwilligerswerk. Zij stimuleren jongeren zelf als vrijwilliger mee te werken bij de uitvoering van activiteiten en het beheren van de soos. De rol van de jongerenwerkers van de SWgZ is gelegen in het aanspreken van jongeren op hun persoonlijke talenten, kwaliteiten en mogelijkheden.

Wij willen:

- het vrijwilligerswerk onder jongeren bevorderen en jonge vrijwilligers ondersteunen. Dit bereiken we door:
  - a. voortzetten van subsidiëring van het VIZ in de komende jaren;
  - b. subsidiëring van het VIZ voor het voorzien in een makelaarsfunctie om de maatschappelijke stage te doen slagen;
  - c. het stimuleren van vrijwilligerswerk binnen de JC's door de jongerenwerkers van de SWgZ.
- nader onderzoeken of en hoe wij jonge mantelzorgers kunnen ondersteunen

■ 2.4 Maatschappelijke stage, vrijwilligerswerk en mantelzorg

Van de jongeren in onze gemeente zegt 13% vrijwilligerswerk te doen. Vier procent geeft aan wel eens mantelzorg te verlenen. Zij verlenen met name zorg aan hun grootouders en aan familieleden met beperkingen.

In het Wmo-beleid hebben wij ons tot doel gesteld vrijwilligers en mantelzorgers te ondersteunen. Inmiddels bestaat er het VIZ (Vrijwillige Inzet Zuidhorn, onderdeel SWgZ) en de mantelzorggroep, die respectievelijk vrijwilligers en mantelzorgers ondersteunen. Ook het SWgZ wordt gesubsidieerd om mantelzorgers te ondersteunen. In de afgelopen jaren is een slag gemaakt met het op de maatschappelijke agenda zetten van mantelzorg.

Wij willen dat de jeugd op latere leeftijd tevreden kan terugkijken op hun jeugd in onze gemeente. Het verlenen van mantelzorgtaken door kinderen is daarom onwenselijk, zeker wanneer dit betekent dat kinderen de taken van hun ouders moeten overnemen. Wanneer kinderen toch onevenredig worden belast is er een taak voor professionals om de kinderen te ontzien. Dit gebeurt nu al via scholen. In het geval van de oudere jeugd willen wij kijken of er behoefte bestaat aan ondersteuning en hoe daarin kan worden voorzien. We denken daarbij aan het met elkaar in contact brengen van jonge mantelzorgers. Het op de agenda zetten van dit thema kan een eerste stap zijn de ondersteuning uit te werken.

Vrijwilligerswerk wordt in het Wmo-beleidsplan (2007-2011) het 'cement van de samenleving' genoemd. Vrijwilligerswerk is net als mantelzorg onmisbaar voor een goed functionerende samenleving en draagt bovendien bij aan de ontwikkeling van talent, competenties en vaardigheden van jongeren.

De invoering van de maatschappelijke stage geeft jongeren een goede kijk op de diverse instellingen en organisaties in onze gemeente en ook daarbuiten. De maatschappelijke stage wordt in het schooljaar 2011/2012 ingevoerd. In de gemeente Zuidhorn hebben we hier een aantal jaren ervaring mee. In samenwerking met de twee VO-scholen,

kind. Terwijl er aanwijzingen zijn dat het niet goed gaat met een kind, is er onduidelijkheid wat welke instantie gaat doen.

Om aan zulke problemen het hoofd te bieden wordt gewerkt aan de implementatie van een signaleringssysteem. Gemeenten zijn verplicht zo'n systeem in te voeren en aan te sluiten op de Landelijke Verwijsindex Risicjongeren (VIR). Dit wordt uitgewerkt in provinciaal verband. Vanaf 1 januari 2010 krijgt de provincie Groningen een eigen verwijsindex. De keuze is hierbij gevallen op het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd Groningen (ZVJG), waar in Noord-Brabant goede ervaringen mee zijn opgedaan.

ZVJG heeft tot doel signalen tussen organisaties samen te brengen. Zodra er zorgen zijn over een kind, wordt een signaal 'afgegeven'. Geeft een andere instantie ook een signaal af, dan treedt de zorgcoördinator op, waarna in gezamenlijkheid wordt bepaald welke partij wat gaat doen. Het systeem wijst toe wie de zorgcoördinator wordt, die de partijen bij elkaar brengt. Het gebruiken van het ZVJG leidt naar verwachting tot aanwijsbare voordelen op het vlak van vroegsignalering, samenwerking en zorgcoördinatie.

Elektronisch Kinddossier

Tegelijkertijd speelt ook de ontwikkeling van het Elektronisch Kinddossier. Het EKD bevat inhoudelijke informatie over kinderen, gezinssituatie en de omgeving. Vanaf eind 2009 krijgt ieder kind dat in Nederland wordt geboren een elektronisch kinddossier jeugdgezondheidszorg.

De voordelen van het EKD zitten in het informatie delen. De verschillende organisaties en instanties in de zorgketen verhogen het inzicht in de gezondheidssituatie en –risico's van kinderen wanneer zij dossierkennis met elkaar delen. Een punt van aandacht hierbij is de omgang met privacygevoelige gegevens. De verantwoordelijkheid ligt bij het rijk.

Nu al wordt in de Provincie Groningen gewerkt met het EKD bij kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. Artsen van het

consultatiebureau en de verpleegkundigen van de jeugdgezondheidszorg gebruiken het EKD bij elk contactmoment. Dit moet zich in een later stadium uitbreiden naar andere partijen.

Wij willen:

- nauwlettend toezien op een geslaagde (d.w.z. een tijdige en zorgvuldige) provinciale introductie van Zorg voor Jeugd en het Elektronisch Kinddossier;
- het Zorg voor Jeugd en het Elektronisch Kinddossier betrekken in de ontwikkeling van het Centrum voor Jeugd en Gezin.

■ 1.4 Jeugdvoorlichting

Jongeren in onze gemeente ervaren hun eigen gezondheid meestal (in zo'n 91% van de gevallen) als goed, zeer goed of uitstekend. Ongeveer 7% van de jongeren ervaart zijn of haar gezondheid als matig tot slecht.

Gezondheid is een belangrijke voorwaarde voor kinderen om zich goed te kunnen ontwikkelen. Met het aannemen van een gezonde leefstijl kan de jeugd voor een deel zijn eigen gezondheid bepalen.

In de afgelopen jaren hebben we tal van activiteiten en campagnes opgezet om de aandacht hierop te vestigen. Hiermee werd beoogd een verandering in het gedrag of houding te realiseren. Maar de invloed die de gemeente heeft is relatief beperkt. Zeker als we het afzetten tegen alle informatie en prikkels waaraan jongeren in onze samenleving dag in, dag uit worden blootgesteld⁸.

Daarom moeten we creatief omgaan met de mogelijkheden die we hebben: door aan te sluiten bij de belevingswereld van jongeren⁹ en door het integrale karakter van de verschillende activiteiten te

⁸ Uit de jeugdpeiling kwam naar voren dat de bekendheid van de jeugd met de (voorlichtings-)activiteiten van de gemeente verschilt per onderwerp.

⁹ 60% van de jeugd geeft de voorkeur aan informatievoorziening via de e-mail.

We willen:

- voortijdig schoolverlaten en verzuim voorkomen, door:
  - a. het instellen van een spreekuur voor de leerplichtambtenaar op de scholen voor voortgezet onderwijs;
  - a. het organiseren van preventieve acties rondom het thema verzuim en vroegtijdig schoolverlaten, bijvoorbeeld de Dag van de Leerplicht;
  - b. in specifieke situaties de gezinscoach ook inzetten bij schoolverlaters en spijbelaars, ;
  - c. te blijven investeren in de kennis, kunde en bevoegdheden van de leerplichtambtenaren;
- voortijdig schoolverlaten en verzuim tegengaan door handhaving (toezicht op de naleving van de leerplichtwet), door:
  - a. de inzet van de leerplichtambtenaar bij verzuimmeldingen van iedere jongere onder de 18 jaar;
  - b. iedere jongere tussen de 18 en 23 jaar, die zonder startkwalificatie uit het onderwijs stapt, toe te leiden naar de trajectbegeleider van het RMC. Schoolverlaters worden gevraagd naar hun beweegredenen en indien nodig, wordt geprobeerd ze toe te leiden naar passend onderwijs en/of werk.

■ 2.3 Uitval voorkomen: Basisonderwijs en Voortgezet Onderwijs

Op het vlak van onderwijs is de belangrijkste taak van de gemeente het voorkomen en tegengaan dat leerlingen uitvallen. Onderwijs vormt het middel om talent te ontwikkelen en een goede economische en sociale startpositie te verwerven. Verzuim en voortijdig schoolverlaten staan een goede voorbereiding op de toekomst in de weg. Een combinatie van preventie en handhaving houdt leerlingen letterlijk bij de les.

De gemeente heeft zowel een preventie- als handhavingstaak. Ten eerste is ons doel uitval te voorkomen, door zowel vroegtijdig schoolverlaten als verzuim te bestrijden. Ten tweede zetten wij in op het vroegtijdig signaleren van eventuele problemen bij leerlingen, waarna contact wordt gelegd met de hulpverlening (door vroegsignalering in de zorgnetwerken, zie §2.1)

De leerplichtambtenaar speelt namens de gemeente een rol in het terugdringen en voorkomen van verzuim en vroegtijdig schoolverlaten van scholieren uit de gemeente Zuidhorn. Vaak gaat achter een melding van verzuim de nodige problematiek schuil: gezinsproblematiek, psychosociale problematiek of pestgedrag. Het aantal meldingen van verzuim is in de gemeente Zuidhorn relatief laag, maar de problematiek wordt complexer¹². Dat vraagt veel van de leerplichtambtenaar en de netwerken waar deze in participeert.

Al eerder is genoemd dat het jeugdbeleid sterk preventief van aard is. Preventie uit zich ook in alle activiteiten die er voor zorgen dat jongeren goed voorbereid zijn op de arbeidsmarkt. Jongeren hebben in de jeugdpeiling aangegeven meer informatie te willen ontvangen over werken en solliciteren. Hier liggen taken voor Regionaal Meldpunt (RMC) en het CWI. In specifieke situaties kunnen jongeren daarheen worden verwezen.

---

¹² Zie jaarlijks verslag leerplichtambtenaar.

benadrukken. De doelen van het jeugdbeleid overlappen voor een deel de doelen van het gezondheids-, onderwijs-, en sportbeleid. Vanuit die verschillende beleidsvelden organiseren we activiteiten die ook raakvlakken met aanpalende beleidsvelden hebben.

Behalve intern moet die afstemming in de komende jaren ook extern plaatsvinden. Hierin is een belangrijke rol voor scholen, jongerenwerk en gemeente weggelegd. Door vroegtijdig elkaar op de hoogte te stellen van de activiteiten die worden georganiseerd, zorgen we er voor dat de jeugd en organisaties niet overvoerd raken en dat activiteiten op elkaar aansluiten. Als gemeente hebben wij een belangrijke taak om de afstemming intern te vertalen in een activiteitenplan voor onze belangrijkste partners.

Samenhang zorgt ervoor dat activiteiten elkaar onderling versterken, doordat de relatie die er bestaat tussen de verschillende onderwerpen ook inzichtelijk wordt gemaakt voor de doelgroep. Uiteindelijk moet het resultaat van een integrale aanpak zichtbaar worden in een toegenomen bekendheid van de verschillende activiteiten bij jongeren.

Het is de uitdaging voor de komende jaren toe te werken naar een integrale aanpak van (voorlichtings)activiteiten en in te spelen op de wensen van de jeugd. Voor een belangrijk deel kunnen we daarbij aansluiten bij de resultaten en aanbevelingen van de in 2009 gehouden jeugdpeiling.

Tenslotte willen we in de komende jaren nog meer aandacht schenken aan het onderwerp eenzaamheid onder jongeren. Hoewel uit de jeugdpeiling bleek dat weinig jongeren zich vaak eenzaam voelen, zegt 46% zich wel eens eenzaam te voelen. Dit gegeven vraagt in de komende jaren om meer uitwerking. We willen eerst meer zicht krijgen op wat dit betekent: wat is de mate waarin jongeren zich eenzaam voelen, wat zijn de oorzaken hiervan en kunnen we hier wat aan doen? Hierbij leggen we een relatie met het gezondheidsbeleid.

Wij willen:

- Vanaf 2010 werken met één integrale aanpak jeugdvoorlichting, zodat de verschillende activiteiten op elkaar afgestemd worden (inhoudelijk, publicitair, planning, betrokken partijen etc.) en elkaar versterken. In de aanpak wordt expliciet uitgewerkt aan welke eisen de verschillende activiteiten moeten voldoen en hoe deze elkaar versterken.

Tevens is er consultatieve begeleiding voor kinderen met ontwikkelingsachterstanden. Deze vorm van begeleiding, die eerst met behulp van gebiedsgerichtwerken is geïmplementeerd, is ingaande het begrotingsjaar 2009 via de Lokale Educatieve Agenda in onze organisatie.

Het beleid ten aanzien van de peuterspeelzalen heeft voor de komende beleidsperiode twee speerpunten: de oorzaak van de terugloop in deelnemersaantallen onderzoeken en aan de hand van dit onderzoek bepalen of eventuele beleidswijzigingen nodig zijn.

Wij willen:

- de peuterspeelzalen blijven subsidiëren.
- ouders die gebruik willen maken van de peuterspeelzalen kunnen in een aantal gevallen (sociale medicatie en inkomensbeleid) op financiële ondersteuning rekenen;
- de peuterspeelzalen onder de aandacht brengen bij ouders, onder andere door middel van een brief als een peuter twee jaar is geworden;
- in de tweede helft van 2009 een onderzoek verrichten naar de oorzaken van het teruglopende deelnemersaantal. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt bepaald of eventuele beleidswijzigingen nodig zijn;
- het Pravoo-volgsysteem in 2009 en 2010 ook implementeren op de kinderdagverblijven van Stichting Kinderkwartier.
- doorgaan met consultatieve begeleiding, hieraan uitvoering geven via de Lokale Educatieve Agenda.

Behalve continueren zullen we in de nieuwe beleidsperiode ook inhoudelijke keuzes moeten maken over de aansluiting tussen het CJG en het zorgadviesteam. In de advisering over het Centrum voor Jeugd en Gezin werken we dat uit. Het idee van één zorgadviesteam 0-23 jaar wordt nemen we daarin ook mee.

■ 2.2 Peuterspeelzalen

Het peuterspeelzaalwerk heeft een belangrijke preventieve functie binnen de Wmo. De peuterspeelzalen spelen een rol bij de contacten van een kind met leeftijdsgenootjes en geeft een impuls aan o.a. de cognitieve ontwikkeling. Bovendien kunnen eventuele problemen vroegtijdig worden gesignaleerd en behandeld worden.

In de gemeente Zuidhorn is de vraag naar peuterspeelzalen afgenomen. Er lijkt een verschuiving op gang te zijn naar de kinderopvang omwille van de financiën. In samenwerking met de Stichting Kinderkwartier willen we onderzoeken wat de reden is van deze terugloop en hoe we deze kan kunnen tegengaan.

De terugloop in deelnemersaantal valt te betreuren, zeker gezien de inspanningen van de afgelopen jaren de peuterspeelzalen van een kwaliteitsimpuls te voorzien. Veel daarvan is gerealiseerd met subsidies uit het gebiedsgerichtwerken. Weten waarom de deelnemersaantallen teruglopen is de eerste stap om aan de terugloop iets te doen.

In de afgelopen jaren is bijvoorbeeld geïnvesteerd in kennisontwikkeling en de pedagogische kwaliteit van de peuterspeelzaalleidsters (cursussen). Ook is het Pravoo peutervolgsysteem ingevoerd. Dit systeem volgt kinderen in de leeftijd van 2 tot 4 jaar in hun sociaal-emotionele-, cognitieve- en motorische- en taalontwikkeling. Basisscholen krijgen deze gegevens bij de overdracht peuterspeelzalen naar basisonderwijs. Zo ontstaat een goed beeld van eventuele achterstanden in de ontwikkeling en kunnen zij hierop anticiperen.

DEEL 2: ONTWIKKELEN

De ontwikkeling van baby tot volwassene vindt niet alleen binnen het gezin plaats. Opgroeien betekent je talenten ontwikkelen. Hiervoor hebben we een doorgaande leerlijn: voor- en tijdens de schoolloopbaan gaan kinderen naar de peuterspeelzaal en/of de kinderopvang. Na het basisonderwijs volgt het voortgezet onderwijs, en daarna volgen jongeren (doorgaans) een opleiding of studie op het MBO, het HBO of op de universiteit. In de doorgaande leerlijn zijn de kerntaken (bijv. onderwijs geven) hierbij de verantwoordelijkheid van professionals. Als gemeente willen wij een zorgstructuur faciliteren waarmee we willen bereiken dat problemen tijdig worden verholpen en alle leerlingen volwaardig kunnen meedoen.

Doel

Ons doel is dat we ieder kind de kans willen geven op te groeien tot zelfstandige, weerbare en sociale burgers¹⁰. Aan het einde van hun schoolloopbaan moeten jongeren een goede economische en sociale startpositie hebben.

Visie

Waar kinderen in hun ontwikkeling achterblijven (sociaal, emotioneel of lichamelijk), moeten professionals tijdig dat tijdig signaleren. Vervolgens moet effectieve zorg worden geboden en tijdig kunnen worden ingegrepen als de situatie daar om vraagt. Om dit doel te bereiken is een sluitende aanpak nodig tussen de verschillende partijen: samenwerking tussen gemeente, peuterspeelzalen kinderopvang, scholen (BaO en VO), ouders en overige instellingen zoals GGD, AMW en JGZ.

Aanpak

Het doel (een goede economische en sociale startpositie) vraagt om een beleid dat is gebaseerd op de volgende vier uitgangspunten:

- **Aandacht:** we willen dat er goed zicht is op de ontwikkeling van kinderen door professionals die goed toegerust zijn op hun werk (§ 2.1 en § 2.2);

¹⁰ Overeenkomstig de doelstelling van het Lokaal onderwijsbeleid

- **Overdracht:** we willen dat de overdracht tussen peuterspeelplaatsen, kinderopvang en scholen (BaO en VO) blijft gehandhaafd en waar nodig nog meer wordt bevorderd (§ 2.1 en § 2.2);
- **Effectieve zorg:** als een kind/leerling zorg nodig heeft, mogen ze er op rekenen dat die zorg ook adequaat wordt ingezet en dat de zorgverleners van elkaar weten wie wat doet (§ 2.1);
- **Bij de les houden:** geen leerling mag onnodig uitvallen. Verzuim en uitval om welke reden dan ook wordt actief tegengegaan (§ 2.3).

Van deze uitgangspunten is veel terug te vinden in de doorgaande leerlijn. Deze benadering gaat uit van een vloeiende overgang tussen de verschillende schakels in doorgaande lijn. In de afgelopen tien jaar is al veel werk verricht om een doorgaande lijn te realiseren. De volgende paragraaf maakt inzichtelijk wat er aan zorgstructuur al staat in onze gemeente.

■ 2.1. Doorgaande lijn

De doorgaande leerlijn gaat uit van ‘schakels’ in een ‘keten’ die elkaar opvolgen in de ontwikkeling van een kind. Voor het gemeentelijk beleid zijn de volgende ketens van belang: Ouder- en Kindzorg (OKZ, zorg voor ouders met pasgeboren kinderen), de peuterspeelzalen¹¹, de 17 basisscholen in de gemeente Zuidhorn en de twee scholen voor voortgezet onderwijs (het Lauwers College en het Gomarus College).

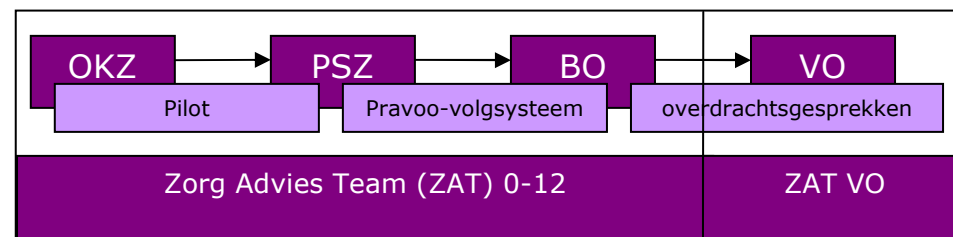
In alle fasen van de ontwikkeling wordt actief bijgehouden welke vorderingen worden gemaakt op het gebied van de motorische en sociaal-emotionele ontwikkeling van een kind. Maar als een kind van de ene schakel naar de andere schakel gaat is het van belang dat deze kennis niet blijft liggen, maar wordt meegenomen naar de volgende schakel. Tussen de eerder genoemde schakels bestaan er daarom

¹¹ In tegenstelling tot de peuterspeelzalen vallen kinderopvang en buitenschoolse opvang buiten de verantwoordelijkheid van de gemeente. Daarom worden deze hier niet genoemd.

overdrachtssystemen en overdrachtsgesprekken (‘warme overdracht’). In de overdrachtssystemen is in de vorige beleidsperiode veel geïnvesteerd. Evaluatie van de overdrachtssystemen vindt plaats in de stuurgroep Lokaal Educatieve Agenda.

Behalve *tussen* schakels bestaat ook *binnen* de schakels van de keten een zorgstructuur, in de vorm van zorgadviesteams. Als in de ontwikkeling van leerlingen zich problemen voordoen, bijvoorbeeld in hun emotionele ontwikkeling of als er school- of gezinsproblematiek wordt geconstateerd, is het zaak snel en duidelijk af te spreken wie de hulp aan de jongere gaat verlenen. In de zorgadviesteams komen verschillende disciplines uit de hulpverlening bij elkaar om signalen met elkaar te delen en duidelijke afspraken te maken over wie de zorg coördineert en/of gaat verlenen.

Figuur 1. Overdracht en zorgnetwerken rondom BO en VO.

In de huidige situatie is er één zorgadviesteam voor kinderen van 0 tot 12 jaar, een twee zorgadviesteams op de beide scholen voor voortgezet onderwijs (Gomarus College en Lauwers College). In het zorgadviesteam 0-12 participeren bijvoorbeeld GGD, JGZ, Jeugdzorg, AMW, politie en leerplichtambtenaren.

De ervaring van de afgelopen jaren leert dat de overdrachtssystemen en de zorgadviesteams van toegevoegde waarde zijn. Zij dragen bij aan een beter zicht op de benodigde zorg en een adequate afstemming daarvan. Daarom willen we dit in de volgende jaren continueren.